

Pöytäkirja

3.10.2023

VN/26268/2022
VN/26268/2022-MMM-25

Vesihuoltolakia valmisteleavan työryhmän 9. kokouksen pöytäkirja

Aika Keskiviikko 7.6.2023 klo 9:01-11:24

Paikka Teams-kokous

Läsnä Työryhmä
Olli-Matti Verta, maa- ja metsätalousministeriö
Johanna Kallio, maa- ja metsätalousministeriö
Eija Isomäki, maa- ja metsätalousministeriö
Jussi Lammassaari, valtiovarainministeriö
Riikka Ristinen, työ- ja elinkeinoministeriö
Helena Tuorila, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Paavo Taipale, Suomen Kuntaliitto
Tuulia Innala, Suomen Kuntaliitto
Nina Pimiä, Suomen vesihuolto-osuuskunnat ry
Anneli Tiainen, Vesilaitosyhdistys
Jyrki Lammila, Etelä-Savon ELY-keskus
Maria Åkerman, Etelä-Savon ELY-keskus
Katriina Keskitalo, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Katri Saukkonen, Huoltovarmuuskeskus
Mervi Kuittinen, valtiovarainministeriö
Osmo Seppälä, Vesilaitosyhdistys
Jarkko Rapala, sosiaali- ja terveysministeriö
Jari Salila, oikeusministeriö

Sihteeristö
Aki Huttunen, Etelä-Savon ELY-keskus
Niina Kosunen, Etelä-Savon ELY-keskus
Jyrki Laitinen, Suomen ympäristökeskus
Vuokko Laukka, Suomen ympäristökeskus, sihteeri

Poissa
Antti Parjanne, maa- ja metsätalousministeriö
Ari Kangas, ympäristöministeriö
Mika Ristimäki, ympäristöministeriö
Helena Korpinen, sosiaali- ja terveysministeriö
Antti Saastamoinen, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Elina Kuusisto, Uudenmaan ELY-keskus
Sanna Laakso, Etelä-Savon ELY-keskus
Elina Nyholm, oikeusministeriö
Vesa Arvonen, Suomen vesihuolto-osuuskunnat ry

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

1 Kokouksen avaus ja 2. kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9:01. Hyväksyttiin edellisen kokouksen 12.5.2023 pöytäkirja.

2 Alustus ja keskustelu, NIS2 ja CER direktiivit (Johanna Kallio), pykäläluonnokset 13-15 ja 35 § (Aki Huttunen)

Johanna Kallio alusti keskustelua kertomalla NIS2 ja CER-direktiivien täytäntöönpanosta ja aikataulusta. Seuranneessa keskustelussa nousi esiin NIS2-direktiivin soveltamisala. Vesihuoltolaitoksilta on tullut kyselyitä, kuuluuko laitos direktiivin soveltamisalan piiriin vai ei. Soveltamisala määräytyy muun ohella laitoksen koon perusteella, ja laitosten tase näyttää olevan vesihuollossa yleisesti soveltamisen laukaiseva tekijä. Kysymyksiä on noussut esiin myös liittyen siihen, miten soveltamisalan laukaisevaa laitoksen työntekijöiden määrää tulkitaan kunnan liikelaitoksissa. Tällöin määräävänä tekijänä tulisi olla vesihuoltotoimintaan liittyvät työntekijät. Johanna Kallio totesi vielä, että CER-direktiivin mukaiset kriittiset toimijat määritellään joko valtioneuvoston tasolla tai valvovan viranomaisen toimesta. Laitosten CER-status arvioidaan neljän vuoden välein.

Aki Huttunen esitteli valmisteltuja pykäläluonnoksia 13-15. Keskusteltuihin pykäläluonnoksiin sisältyi myös uusi vesihuolto-omaisuuden määritelmä 3 §:ään. Luonnoksissa 13 §:ää ei ehdotettu muutettavaksi ja 14 §:ää muokattaisiin siten, että sen sisältämä viittaus terveydensuojelulakiin olisi informatiivinen. Luonnostellussa 15 §:ssä laitteisto korvattaisiin vesihuolto-omaisuuden käsitteellä, ja tiedot verkostojen sijainnista olisi jatkossa saatettava paikkatietomuotoon. Lisäksi 15 §:ssä poistettaisiin teknisenä korjauksena 4 momentin viittaus terveydensuojelulaissa tarkoitettuun talousvettä toimittavaan laitokseen, sillä viittauksesta tulee tarpeeton vesihuoltolaitoksen määritelmän yhdyntyessä terveydensuojelulain talousvettä toimittavan laitoksen määritelmän kanssa.

Luonnostellussa 15 a §:ssä tarkoitetun häiriötilannesuunnitelman sisältövaatimuksista on tarkoitus säätää tarkemmin asetuksella. Säännöksessä lisättäisiin myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus yhdeksi toimijaksi, jonka kanssa vesihuoltolaitoksen tulisi tehdä yhteistyötä palvelujen turvaamiseksi. Lisäksi 15 a §:n 3 momenttia korjattaisiin siten, että 1 ja 2 momentissa säädetty koskisi myös sitä, joka ottaa, johtaa, käsittelee tai toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä. Tältä osin säännöksen kirjoitusasu voi vielä muuttua, kun valmistelussa ratkaistaan tukkuvesihuoltolaitosten määrittelyä koskeva kysymys.

Vesihuollon häiriötilanteista ilmoittamista koskevaa 15 b §:ää varten oli luonnosteltu kokoukseen vaihtoehto, jossa säännöstä muutettaisiin NIS2-yleislakia koskevan hallituksen esityksen yhteydessä siltä osin kuin säännöstä pidetään vanhentuneena – ilmoittavan laitoksen kokoluokka ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ilmoitusvelvollisuus toiselle Euroopan unionin jäsenvaltiolle poistettaisiin. Kokouksessa käsiteltiin kuitenkin myös sihteeritöissä tarkoituksenmukaisemmaksi katsottua vaihtoehtoa, jossa säännös pidettäisiin ennallaan ja sitä muutettaisiin vasta CER-direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä. Luonnostellussa 35 §:ssä 2 momentista poistettaisiin liikenne- ja viestintävirastoa koskeva kohta, sillä asiasta säädetään NIS2-yleislain yhteydessä.

Seuranneessa keskustelussa 3 §:ään esitettyä vesihuolto-omaisuuden määritelmää pidettiin jokseenkin yleispiirteisesti kirjoitettuna. Määritelmän ulkopuolelle saattaa jäädä vesihuollon kannalta keskeistä omaisuutta. Keskustelussa nousi esiin myös vesihuolto-omaisuuden määritelmän liityntä muihin säännöksiin, jonka vuoksi määritelmän muotoilussa on syytä olla tarkkana. Puheenjohtaja totesi vesihuolto-omaisuuden määrittelyn tarpeen tulevan aiemmista säännöksistä, joihin määritelmää tullaan peilaamaan.

Luonnosteltua 14 §:ää koskien keskustelussa nousi esiin, ettei nykyinen vesihuoltolain säännös ole informatiivinen. Mikäli säännöstä muutetaan ehdotetusti, on aiheellista tarkastella, jääkö jotain voimassa olevaa ja tarpeellista sääntelyn ulkopuolelle. Keskustelussa todettiin myös, että nykyinen 14 §:n määritelmä ei kata terveydensuojelulaissa säädettyjä laatutavoitteita. Asialla voi olla merkitystä myös vahingonkorvausten kannalta.

Luonnostellun 15 §:n osalta keskusteltiin verkostotietojen saattamisesta paikkatietomuotoon. Keskustelussa korostettiin yleisesti verkostotietojen salassapidon tärkeyttä, joka voisi olla aiheellista kirjata myös valmisteltaviin säännöksiin. Sinällään termin "paikkatietomuotoon" tarkastelua pidettiin vielä tarpeellisena. Esille nostettuja vaihtoehtoja olivat digitaalinen muoto tai tieto sekä vektori- tai rasterimuotoinen paikkatieto. Verkostotiedon olennaista sisältöä ovat sisältö-, sijainti- ja ominaisuustiedot. Digitaalisessa muodossa oleva kartta ei määritä verkoston tarkkaa sijaintia, eikä tällainen karttamuoto olisi enää paikkatiedon vaatimuksen myötä mahdollinen. Keskustelussa pidettiin tarpeellisena tämän huomioimista mahdollisia muutoksia tehtäessä. Luonnosteltua 15 §:ää koskevassa keskustelussa nostettiin edelleen esiin laki verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä, jossa säädetään jätevesiverkoston sijaintitietojen toimittamisesta Traficomien tietojärjestelmään – jatkovalmistelussa voisi olla aiheellista tarkastella myös suhdetta yhteisrakentamislakiin. Keskustelussa nostettiin esiin, että velvoitteelle saattaa verkostotieto paikkatiedoksi tarvitaan myös kohtuullinen siirtymäaika. Lisäksi pykäläluonnoksesta ei suoraan selviä, kenen kuuluu tehdä luonnoksessa tarkoitetut merkinnät ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Häiriötilanteita koskevaan 15 a §:n osalta keskustelussa nousi esiin viime vuosina tapahtunut turvallisuusympäristön muutos, joka voi aiheuttaa säännökseen tarkastamistarvetta 1 momentin kirjaukseen, jonka mukaan *vesihuolto-laitos vastaa* vesihuoltopalvelujen saatavuudesta häiriötilanteessa. Kirjauksen käytännön merkitys olisi aiheellista tarkastella samoin kuin kiinteistönomistajien vastuut säännöksen tarkoittamissa tilanteissa. Nykyisessä 15 a §:ssä ja esitellyssä luonnoksessa todetaan myös eri toimijoiden yhteistyövelvollisuudet. Keskustelussa nostettiin esiin yleisesti se, onko tällaisesta velvoitteesta tarpeen erikseen säätää. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liisääminen yhteistyötahoihin voi eri lakien mukaisen valvonnan eriyttämisen vuoksi aiheuttaa epäselvyyttä sen suhteen, minkä ELY-keskuksen kanssa yhteistyötä tulee tehdä.

Häiriötilanteista ilmoittamista koskevasta 15 b §:stä nousi esiin useita näkemyksiä, joissa ilmoittavan laitoksen kokoluokan poistamista ei pidetty tarkoituksenmukaisena. Keskustelussa tämän nähtiin voivan johtaa tilanteeseen, jossa pienetkin laitokset ilmoittavat sellaisista vähämerkityksellisemmistä häiriöistä, joiden ilmoittaminen ei vastaa säännöksen tarkoitusta. Keskustelussa nostettiin esiin myös 1 momentin ensimmäisen ja toisen virkkeen välisen suhteen epäselvyys sekä se, mitä säännöksessä ylipäättään tarkoitetaan yleisen edun mukaisuudella. Säännöksessä tarkoitettu tiedottamisvelvollisuus on myös sisällöllisesti yleispiirteinen. Eri laeissa säädettyjen ilmoitusvelvollisuuksien osalta sääntelyn selkeyttämistä pidettiin tärkeänä. Tässä tarkastelussa muun ohella terveydensuojelulain sääntely on keskeistä, ja eri ilmoitusten suhde olisi aiheellista tarkastella samanaikaisesti. Keskustelussa nousi esiin myös vaihtoehto, jossa ilmoituksesta säädettäisiin lain tasolla yleisesti, jonka jälkeen annettaisiin terveydensuojelua ja vesihuoltoa koskevista ilmoituksista yhteinen valtioneuvoston asetus. Puheenjohtaja totesi, että 15 b §:ää ei ole tarkoitus muuttaa vielä NIS2-yleislain yhteydessä, vaan säännöksen muutostarpeita arvioidaan CER-direktiivin täytäntöönpanon ja CER-yleislain yhteydessä.

Luonnostellun salassapitoa koskevan 35 §:n osalta keskustelussa nostettiin esiin säännöksen suhde julkisuuslaissa säädettyyn. Aiheellista voisi olla selvittää se, mitä julkisuuslain muutokset tarkoittavat 35 §:n kannalta. Nykyiselläänkin säädetty tietojen luovuttamisvelvollisuus on kirjattu jokseenkin laveaksi, ja tätä voi olla tarvetta tarkentaa. Lisäksi keskustelussa nousi esiin valvontaviranomaisen tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus, jota pidettäisiin tarpeellisenä lisätä myös 35 §:ään vastaavasti kuin ympäristönsuojelulaissa on tehty.

3 Työryhmän jatkon aikataulu

Eija Isomäki esitteli valmistelun aikataulua. Seuranneessa keskustelussa nousi esiin tarve käsitellä aikaisempia pykäläiä työryhmässä uudelleen sitten, kun niitä on jatkovalmisteltu saadun palautteen perusteella. Lausuntokierrokselle suunniteltu ajankohta vuoden 2024 heinäkuusta elokuuhun voi olla haasteellinen, ja lausuntoajan tulisi olla riittävä. Suunnittelussa aikataulussa voisi olla myös merkittynä asetusten osalta se, mitkä ovat ministeriöiden ja mitkä valtioneuvoston annettavia asetuksia. Asetuksista olisi aiheellista olla jonkinasteinen kuvaus lausuntokierroksen käynnistyessä. Puheenjohtaja totesi, että jo käsiteltyjä pykäläiä pyritään jatkovalmistelemaan kesän aikana sitten, että syksyllä olisi mahdollista käydä seuraavat versiot läpi.

Osmo Seppälän väistyessä Riku Vahala toimii jatkossa VVY:n varaedustajana työryhmässä.

4 Viestintä

Syksylle on pyydetty maa- ja metsätalousministeriön puheenvuoroja vesihuoltolain uudistamisesta. Yksittäisiä pykäläluonnoksia ei näissä käsitellä, mutta yleisen tason etenemisestä ja käydyistä keskusteluista kerrotaan.

5 Muut esille tulevat asiat

Ei noussut esiin muita asioita.

6 Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11:24.

Liitteet

Jakelu Työryhmä
Sihteeristö

Tiedoksi